

2011-09-23

De svenska hagmarkerna - en juvel i det europeiska landskapet?

IALE konferens 16-17 september 2010 i Linköping

Tjern Inga Wall deltog från FSF

[CBM-rapporten hittar du här.](#)

Vår nya landshövding Elisabeth Nilsson välkomnade oss till Östergötland, varefter författaren och biologen **Stefan Edman** tänkte till kring framtiden för flora och fauna i Sveriges hagmarker. Kan vi äta oss till ett öppet landskap? Hävdade marker är absolut nödvändiga för att behålla artrikedomen i kulturlandskapet. För att behålla hävden måste offentliga stöd vara rimliga med regler som fungerar. Marknaden behöver påverkas genom konsumentpolitik, producenter måste kommunicera värdet av naturbeteskött till köttätare i landet. Kanske kommunikation via urbant orienterade budbärare - journalister?

Stefans presentation kan du lyssna till här: [IALEkonferens2010StefanEdman.MP3](#)

Sonia Carvalho Ribeiro gav oss en inblick i korkekarnas förlovade land i det torra, varma och magra sydöstra Portugal. Korkekarna skördas vart 9:e år, man måste alltså ha lång framförhållning och planering. Dessutom måste man vara mångsysslare för sin överlevnad. Det naturliga komplementet har varit nöt- och fårabete. Förändringens vindar blåser även där, flaskkorkar tillverkas allt mer av plast. Nya idéer och näringar dyker upp som jakt, rekreation, konstnärer, kultur, olivgårdar, biodling, svampplockning mm. Men inget av det har hittills visat sig ge en ordentlig inkomst.

Dessutom är det **konstaterat att aktiviteter i stället för produktion inte danar landskapet....**

[IALEkonferens2010SoniaRibeiro.MP3](#)

[IALEkonferens2010SoniaRibeiro.pdf](#)

Ann Norderhaug, FD forskningsansvarig för kulturlandskapsforskning, [Bioforsk, Norge](#)

pratade om "Bevarande genom brukande", det var av mycket stort intresse för oss fäbodbrukare. Jag rekommenderar att ni lyssnar på hennes presentation! [IALEkonferens2010AnnNorderhaug.MP3](#)

Det finns flera skillnader mellan Sverige och Norge, här startade naturvården tidigt, men i Norge har de haft ett varierat lantbruk i hela landet. Lantbrukspolitiken är och har varit väldigt olika och nu gör medlemskapet i EU viss skillnad. Motståndet mot EU ökar för övrigt i Norge!

Brukandet är det viktigaste för bevarandet av mångfalden! Med fri utveckling tappas värdena snabbt, reservaten måste skötas. Det är viktigt att de som vårdar får ordentligt betalt, det går inte att luta sig mot bara ideellt arbete. Inte heller räcker det att sköta frimärken. I Norge finns nu (eller är på gång) 20 st särskilt värdefulla större "enhetliga jordbrukslandskap" där man tar vara på helheten i det större området. Målet är 100 jordbruk som bevarar mer än nödvändigt.

Satsa på "Mat med mervärde!"

* Lokal mat

* Sambandet mellan artrikt fjällbete och kvalitén på mjölken, smakskillnad och mer antioxidanter och nyttiga fettsyror

* Gamla koraser ger smakskillnad på produkterna och skillnad i landskapsvården jämfört med nyare raser framavlade för största möjliga mjölkproduktion.

Mat med mervärde är en utmaning bl.a. inom logistik, marknadsföring, kunskap och förståelse i storsamhället.

En certifiering vore önskvärd av nordisk mat med mervärde: Mat som bevarar landskapet, gamla nordiska lantraser och bidrar till miljövard.

Som sagt, lyssna gärna på hennes presentation!

Margareta Ihse, professor emerita, Stockholms Universitet

Är det för långt för humlan att flyga? Tankar kring isolering och ekologiska nätverk i hagmarker

På våren, när sälgen blommar kan en humla kanske flyga max 2 km, resten av sommaren håller hon sig inom 300-400 meter. Så homogeniseringen av landskapet med allt större enheter och färre spridningskorridorer riskerar att förstöra ett ekologiskt fungerande landskap. I Sverige har det funnits betande nötkreatur i 6.000 år, vi behöver det även i framtiden!!

[IALEkonferens2010MargaretaIhse.MP3](#)

[IALEkonferens2010MargaretaIhse.pdf](#)

Tommy Ek, Länsstyrelsen, Östergötland

Myndighetsarbete och samverkan för ett levande eklandskap .

Eklandskapet, tja, inte särskilt relevant för fäbodbruket. Men Länsstyrelsen har ett fantastiskt sätt att "ta" lantbrukarna med uppsökande verksamhet och "fika vid köksbordet". Hörde även från annat håll mycket berömmande om Tommy och hans sätt att arbeta. För den som är intresserad (och funderar på att lämna Dalarna??) så finns hans presentation här

[IALEkonferens2010TommyEk.MP3](#)

[IALEkonferens2010TommyEk.pdf](#)

Camilla Lehorst och Carl-Fredrik Lööf, Jordbruksdepartementet

Betesmarker inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken

En summering är ett uppgivet konstaterande att gårdsstödet är det enskilt största hotet mot den

biologiska mångfalden i Sverige. Regeln om max 50 träd (som blev 60) per ha är förödande. Nya förslag tas emot under år 2013, med det är tveksamt om hänsyn kommer att tas till lokala traditioner och hävd. Där vi ser betesmark ser eu-politiker och tjänstemän bara skog.

Martin Sjödahl, Jordbruksverket, miljöenheten.

Ska följa utvecklingen, utvärdera miljöeffekter, miljöersättningarna och miljömålet.

Han berättade om Ängs- och betesmarksinventeringen och databasen "TUVA"

www.jordbruksverket.se/tuva

Gå in och titta på ditt eget område, där finns "grymt mycket data"

Regionalt och lokalt finns det en stor brist på djur, men inte nationellt.

Vi fick även höra talas om NILS, Nationell Inventering av Landskapet i Sverige

<http://nils.slu.se/>

Maria Rosenkvist, lantbrukare, Säby Gård, www.saby-gard.se pratade ur "En naturvårdande köttproducenters perspektiv". Det var inspirerande som 17, lyssna gärna på henne

[IALEkonferens2010MariaRosenqvistRoman.MP3](#)

och titta på sista bilden i hennes bildspel, den säger allt!!

[IALEkonferens2010MariaRosenkvist.pdf](#)

Så var det ytterligare ett par talare som kom till samma slutsats: Gårdsstödet och 50-trädsregeln är roten till det onda och det största hotet mot mosaiklandskapet, biologisk mångfald och uppfyllandet av 8j!

Eventuellt kommer kompletterande material och en rapport att läggas ut på [IALEs hemsida](#)

Jag träffade Jens Montelius-Risberg på Länsstyrelsen Dalarna. Han är ansvarig för åtgärder på fäbodar i Dalarna inom projektet Foder och Fägring. Läs mer på www.foderochfagring.se Han hade inte en aning om hur kriterierna såg ut för de utvalda områdena/fäbodarna inom Dalarna, bl.a. Lekåsen och Ulvsåtern. Inte heller hade han besökt någon av dem... Det blir nog bra så småningom.

Dag 2

Tillbringades på busstur i eklandskapet söder om Linköpings centrum. Tinnrö Eklandskap har tidigare varit militärens övningsområde, det var intressant att se skillnaden mot dagens brukningsenheter. Vi besökte en hagmark med massor av "utritade" områden. Minst tre tjänstemän hade hittills inventerat varenda kvadratmeter. Deras gps-er var tydligen inte helt kalibrerade, utan ritningarna fick göras om vid skrivbordet efter varje inventering. Jag ifrågasatte hur stor ersättningen för den aktuella hagen var, jämfört med kostnaden för byråkratin. En tjänsteman från Västra Götaland var snabb att tala om att totalt motsvarar byråkratin 8% av jordbruksstödet, så det är inget att uppröras över. Det gällde alltså hela jordbruksstödet med enorma åkerarealer inberäknat. En annan i gruppen talade då om att på hans/hennes lst hade de faktiskt tittat på byråkratin kring mosaiklandskapen och kommit till smått chockerande resultat, kostnaderna för byråkratin var stooora... Men när undersökningen skulle redovisas till ledningen var det ingen som sa något alls. Tja, min slutsats var ju att: självklart, det handlade ju om utredarnas jobb!!

Det var en givande konferens, en del saker var ju (en nyttig) upprepning av sånt jag läst/hört tidigare. Annat var helt nytt och en del aha-upplevelser blev det också.

I lokalorganet Corren kom så småningom en artikel. [Artikel i Corren](#)

Jag bodde hos en barndomsvän och när jag ändå var i de gamla hemtrakterna så ägnade jag ytterligare några dagar åt att besöka vänner och shoppa loss på Ikea. Det är billigare att stanna hemma på fäboden...

Tjern Inga Wall

Kontakta någon av oss:

